

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Gent, Nieuwland 54

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 37

ONDERDEEL 3: Programma van Maatregelen

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Onderzoeksopdracht	4
3	GEMOTIVEERD ADVIES	6
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	6
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	6
3.3	De waardering van de archeologische site	7
3.4	Bepaling van de maatregelen	7
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	8
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	9
4.3	Onderzoekstechnieken	10
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	14
4.5	Randvoorwaarden.	15
5	BESLUIT	16
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	17
7	LIJST VAN FIGUREN.....	18

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2018C11
Projectgebied	Gent, Nieuwland 54
Grootte projectgebied	5981,29 m ²
Ligging	Vlaams Gewest, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Gent, Nieuwland 54
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 105340,219 x Y: 194924,498 meter (ZW): X: 105234,409 x Y: 194841,574 meter
Kadaster	Afdeling: 1
	Sectie: A
	Percelen: 2830B2, 2812D
Initiatiefnemer	NIEUW-CONSTRUCT BVBA
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	GEN-NIE
Type onderzoek	Archeologienota met uitgesteld traject
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Archeologienota voor het onderzoeksgebied Nieuwland 54</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 37, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	Gunter Stoops, Dienst Stadsarcheologie Stad Gent
Resultaten	14 ^e -eeuwse sporen, laatmiddeleeuwse stadsuitbreiding, 20 ^e -eeuwse handelsactiviteiten
Aanbeveling	Proefsleuven
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van de Zwarte Doos, Dienst Stadsarcheologie Gent
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

In februari 2018 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een onderzoeksgebied ter hoogte van Nieuwland 54 te Gent te onderzoeken, dit conform het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het onderzoeksgebied definitief vast te stellen. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Stad Gent, ter hoogte van Nieuwland, huisnummer 54, op de hoek met de Bomastraat.

Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het Gewestplan binnen een woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde (code 0101).

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens wordt de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologisch erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*
- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Is verder onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Deze betrachting is vervat in het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er dient een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek te gebeuren met als doel het vaststellen, registreren en evalueren van de aanwezige archeologische relictten in het bodemarchief.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het onderzoek kadert in een aanvraag tot omgevingsvergunning. Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie. Aangezien het onderzoeksgebied verhard is en grotendeels bebouwd, is een vooronderzoek met ingreep in de bodem logistiek niet mogelijk.

Het Verslag van Resultaten heeft aangetoond dat er duidelijke indicatoren zijn voor de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren binnen de (mogelijk) onverstoorde delen¹ van het onderzoeksgebied. Om deze sporen en structuren vast te stellen en te begrijpen is een onderzoek door middel van proefsleuven noodzakelijk. Dit dient door de huidige staat van het onderzoeksgebied (zie §3.5. *Randvoorwaarden*) in een **uitgesteld traject** te gebeuren.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- de verstoorde zones zijn gekend
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de bouw van een residentieel complex met een ondergrondse parking
- de vervolgstategie werd opgesteld

6

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden om een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit het bouwen van een residentieel complex met een ondergrondse parking:

¹ Er konden geen data aangetroffen worden die bevestigen of ontkrachten dat de volledige bodemopbouw verstoord is, met uitzondering van de delen die volledig onderkelderd zijn. Hier kon stoffelijk vastgesteld worden dat de verstoring van de bodem van die aard is dat in die zones geen archeologische sporen of structuren verwacht moeten worden.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten reeds:

- Het opbreken van de bestaande verharding
- Afbraak van de bestaande bebouwing
- Het aanleggen van funderingen, rioleringen en nutsleidingen
- Het bouwen van een residentieel complex
- De aanleg van een ondergrondse parking
- De aanleg van een parkzone met een openbaar karakter
- Aanleg van een binnengebied met semi-privé karakter (moestuinen, speelruimte)

Gelet op deze geplande verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, dienen maatregelen genomen te worden teneinde de aanwezige archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging. Deze maatregelen worden in *§Programma van Maatregelen* besproken.

3.3 De waardering van de archeologische site

Aangezien de aard van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed nog niet definitief is uitgemaakt, is een volledige waardering niet mogelijk. In deze fase van het onderzoek naar de aard en omvang van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed kunnen bepaalde parameters worden uitgesloten, maar de aan- of afwezigheid van alle archeologisch erfgoed kan niet worden bepaald. Er dient te worden teruggegrepen naar de data die in het Verslag van Resultaten van deze archeologienota met uitgesteld traject zijn opgenomen. Hierbij is gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologisch erfgoed uit verschillende periodes van de geschiedenis mogelijk is. Het betreft in hoofdzaak sporen vanaf de late middeleeuwen tot en met de 21^e eeuw. Het aantreffen van oudere sporen kan evenmin worden uitgesloten.

Tot wanneer de aard en de omvang van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed is bepaald, moet de locatie worden beschouwd als archeologisch waardevol.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Het projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Dit dient, ingeval er archeologisch erfgoed aanwezig blijkt te zijn, ex situ te gebeuren om de archeologische erfgoedwaarden van het terrein te behouden en de vrijgekomen data over de site te interpreteren.

De maatregelen worden verder besproken in *§Programma van Maatregelen* (cf. infra).

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch kennispotentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot de aanwezigheid van sporensites reëel is en dat de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen de onverstoorde delen van het projectgebied niet met zekerheid kan worden aangetoond.

Bijgevolg wordt een programma van maatregelen opgesteld voor een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met als doel een gerichte survey van het terrein om na te gaan in welke mate het bodemarchief binnen het projectgebied nog intact bewaard is en welke de precieze aard van de archeologische site is.

De onderzoeksvragen die hierbij beantwoord dienen te worden, worden hieronder opgesomd.

Proefsleuvenonderzoek:

8

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*
- *Wat is de aard, bewaringstoestand en kennispotentieel van deze sporen?*
- *Wat is de densiteit en hun verspreiding?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Wat is de impact van de geplande bouwwerken op deze sporen?*
- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en de bodem ?*
- *Welk beeld kan gevormd worden in het kader van de stadsuitbreiding in deze drassige gebieden?*
- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied ?*
- *Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getrokken en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in de stad Gent ?*

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	JA	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek en de geraadpleegde regiospecialisten is de kans op het aantreffen van informatie die het advies zou veranderen zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. De verharding en de aanwezige kabels en leidingen geven een vertekend beeld van de situatie. Uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe. Niet van toepassing op stedelijke contexten.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe. Niet altijd van toepassing op stedelijke contexten. Mechanisch zou dit mogelijk zijn, maar de kostprijs weegt niet op tegen de beperkte noodzaak, aangezien reeds een prospectie met ingreep in de bodem is geadviseerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe. De kans op het aantreffen van steentijdartefactsites in stedelijke contexten is klein.
Proefsleuven	NEE	JA	NEE	JA	Aldus kan het archeologisch potentieel van het projectgebied worden ingeschat door een representatief deel van het terrein op te graven, na het voldoen aan de randvoorwaarden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat een proefsleuvenonderzoek -heden niet mogelijk- noodzakelijk dient te worden uitgevoerd, na het voldoen aan de randvoorwaarden (zie §Randvoorwaarden).

4.3 Onderzoekstechnieken

De onderzoekstechniek voor de prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven dient te worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk, §8.6.

Ligging en de oriëntatie

- De ligging en oriëntatie is gebaseerd op de bouwgeschiedenis van het onderzoeksgebied
- De ligging en oriëntatie is gebaseerd op de huidige staat van het onderzoeksgebied

Hier wordt de aanleg van **drie proefsleuven** geadviseerd:

- Een **westelijke proefsleuf** (73,59m) die parallel loopt aan Nieuwland met het oog op het vaststellen van de aanwezigheid en de bewaringstoestand van het aanwezige bodemarchief onder de huidige loods. Zowel in het zuiden als in het noorden kunnen mogelijk restanten worden aangetroffen van de woonhuizen die zich hier tot 1966 bevonden. Er is onvoldoende data beschikbaar over de diepte van de verstoring, aangebracht door deze loods, ten opzichte van de bodemopbouw van de site (data evenmin gekend). Indien in deze sleuf wordt vastgesteld dat de bodemopbouw voldoende is bewaard om resten van de historische bebouwing aan de straatzijde van Nieuwland aan te treffen, worden hier dwarsseuven in westelijke richting aangelegd. Deze zullen toelaten om in te schatten wat de mogelijke bewaring van de bewoningssporen aan de straatzijde is. Deze sleuf laat tevens toe de impact van dergelijke loodsen op de bodemopbouw te achterhalen, wat een bijdrage kan betekenen tot een beter gefundeerd archeologisch advies in de toekomst. Er zijn immers weinig concrete data voorhanden wat betreft de bewaringstoestand van archeologische sporen en structuren onder dergelijke loodsen en/of hallen.
- Een **noordelijke proefsleuf** (44,62m) die zich orthogonaal op de voorgaande bevindt, met het oog op het vaststellen van de aanwezigheid en de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen de *minst* verstoorte zone van het projectgebied. Er is hier -in de gekende data- immers enkel sprake van een betonverharding en nutsleidingen. Deze proefsleuf ligt tevens dwars op de gekende topografie van het terrein, waardoor ook de relatie tussen de topografie en de bodemopbouw (van de straat naar het Stekene Vaardeken) kan worden onderzocht.
- Een **oostelijke proefsleuf** (36,35m) die zich orthogonaal op de voorgaande bevindt, met het oog op het registreren van de 19e-eeuwse bebouwing en de bijhorende achtererven, zoals weergegeven op het kadastraal plan van Gérard (1855). Ook hier wordt gekozen voor een situering in een zone waar weinig data over gekende bodemingrepen of verstoringen beschikbaar zijn.

Deze sleuf dient te worden aangelegd in het verlengde van de garage aan de Bomastraat omdat dit het langste tracé betreft. Tevens wordt op deze manier de ondergrondse gemetste kolk (cf. foto's plaatsbezoek) ten oosten hiervan vermeden.

Figuur 2. Inplanting proefsleuven, aanmaakschaal 1:1.

Breedte en oppervlakte:

- Er dienen drie proefsleuven te worden uitgegraven met **een breedte van 2 meter op een onregelmatig interval**, dat gebaseerd is op de huidige oriëntatie van het onderzoeksgebied. Dit laat een zinvolle waarneming (een maximale informatiewaarde ten opzichte van een minimale bodemingreep) van mogelijk aanwezige structuren in de bodem toe en laat tevens toe om op een efficiënte manier een vrij hoog percentage van het onderzoeksgebied te onderzoeken. Tegelijk is de spreiding van de sleuven evenwichtig ten opzichte van de oppervlakte en de omliggende structuren.
- Met de voorgestelde proefsleuven wordt minstens **11% van het onderzoeksgebied onderzocht**. Op basis van voortschrijdende inzichten *tijdens* het onderzoek wordt de situering van (indien noodzakelijk) aanvullende proefsleuven bepaald, deze aanvullende proefsleuven kunnen de vorm aannemen van o.a.: dwarssleuven, volgsleuven, kijkvensters.
- Dwarssleuven hebben tot doel de ruimtelijke samenhang tussen twee archeologische structuren in belendende proefsleuven te onderzoeken. Deze “dwarssleuven” kunnen ook de vorm van “volgsleuven” aannemen,

indien deze tot doel hebben een welbepaalde structuur in het archeologisch vlak te volgen.

- Kijkvensters zijn uitgravingen annex aan de aangelegde proefsleuf en hebben tot doel een archeologische structuur ofwel volledig in het archeologisch vlak vrij te leggen (bijvoorbeeld een waterput of grote kuil), ofwel de ruimtelijke samenhang van verschillende sporen/structuren in een *beperkt* archeologisch vlak te onderzoeken. Een kijkvenster is traditioneel minimaal 6 x 6 meter en maximaal 13 x 13 meter in oppervlakte.
- De focus ligt tevens op het onderzoek van de volledige stratigrafische sequentie binnen het projectgebied, aangezien er mogelijk een complexe verticale stratigrafie binnen het onderzoekgebied aanwezig is. Wanneer de proefsleuven echter onvoldoende zicht bieden op deze verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zone, kan -op basis van de vaststellingen uit de putwanden- door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak in zones waar geen sporen (meer) voorkomen nagegaan worden of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt op dit dieperliggende niveau lokaal een opgravingsvlak aangelegd (cf. §8.6.2 CGP v2.0).

Diepte:

- De dieptes van **elke proefsleuf en van elke profielput (een uitgraving *binnen* de contouren van de proefsleuf, met als doel het vaststellen van de verticale stratigrafie van de site en dus een inzicht in de bodemopbouw en indien mogelijk ook de aanwezige archeologische vlakken, nvdr.)** worden bepaald door de veldwerkleider, in samenspraak met een **assistent-aardkundige**. Er dient hierbij rekening gehouden te worden met de diepte waarop archeologische resten kunnen aangetroffen worden enerzijds en de veiligheid van de werf anderzijds.
Er is een verwachting naar een circa 50 centimeter dik pakket recent bouwpuin, waaronder een puinhoudend pakket van onbekende oorsprong aanwezig is. De grondcodes zijn heden niet gekend. Dit pakket kan een dikte van 1,5 tot 2 meter bereiken. Het vaststellen en determineren van dit pakket zal essentieel zijn om de site te begrijpen.
- **Het begrijpen van de interactie tussen de ruimtelijke cohesie (horizontale stratigrafie) van de sporen en de bodemopbouw (complexe verticale stratigrafie die resulteert in mogelijk verschillende opgravingsvlakken, nvdr.) staat centraal.**

Veiligheid:

- Voor het werken in uitgravingen dieper dan 1,5 meter worden remediërende maatregelen genomen om veilig werken te garanderen. Conform de Code van Goede Praktijk §8.6.2 en §8.6.3 dienen bodemkundige vaststellingen bij de aanleg van de proefsleuven (zowel in de putwanden als in lokale

verdiepingen van het opgravingsvlak) en de volledige stratigrafische sequentie in de proefsleuven hoe dan ook getoetst te worden middels een bodemprofiel dat tot in het onverstoorde moedermateriaal reikt. De hoofdaannemer voorziet in de nodige remediërende maatregelen (schoren, drukluchtkussens, ...).

- Indien de grondwatertafel bereikt wordt alvorens de archeologische stratigrafische sequentie gekend is, dienen remediërende maatregelen te worden genomen om correcte archeologische vaststellingen te doen en om de vaststellingen in optimale omstandigheden te laten verlopen. Bij overlast door (grond)water dient oppervlaktebemaling en/of lijnbemaling te worden ingezet.
- Er is in het sleuvenplan een marge ten opzichte van de bestaande gebouwen van 3 meter voorzien. Deze dient te worden gerespecteerd, tenzij mits uitdrukkelijke toestemming van de hoofdaannemer.
- Het grondwerk dient uitgevoerd gebruik makend van een gekeurde graafkraan (rupsen of banden) met voldoende vermogen voor het geplande grondwerk, voorzien van een tandenloze dieplepelbak of nivelleerbak van 1,5 tot 1,8 meter breed. Het grondwerk wordt uitgevoerd conform het Standaardbestek 250, versie 4 en door gekwalificeerd personeel. **Indien recente structuren onder het maaiveld dienen te worden uitgebroken, dient dit te gebeuren onder begeleiding van een archeoloog.**
- Indien tijdens het onderzoek blijkt dat het huidige proefsleuven tracé een veiligheidsrisico inhoudt, kan worden gekozen voor een alternatief proefsleuven tracé, dat echter de beoogde oppervlakte doelstellingen en de beoogde evaluatie van de ondergrond respecteert. Deze afwijkingen worden nadien in het Verslag van Resultaten toegelicht en verantwoord.
- De hoofdaannemer voorziet dat alle aanwezige nutsleidingen en kabels gekend zijn en van de verschillende netten zijn afgesloten
- Indien tijdens het grondwerk of tijdens het archeologisch onderzoek zou blijken dat het gebied vervuild (fossiele brandstoffen, oorlogsmunitie, ...) is, dient de hoofdaannemer remediërende maatregelen te nemen om veilig werken in de vervuilde bodem te mogelijk te maken. Het volledig uitgraven en saneren van de gronden zonder archeologische prospectie dient in dat geval te allen prijze te worden vermeden.

Inhoudelijk heeft het onderzoek als doel het vaststellen, evalueren en waarderen van de archeologische erfgoedwaarde van het onderzoeksgebied. Hiervoor worden de aanwezige sporen en structuren (zowel antropogeen als geologisch en biogeen) geregistreerd conform de Code van Goede Praktijk.

Het digitale sleuvenplan, dat is opgemaakt in ArcGIS, kan als shapefile (*.SHP) worden opgevraagd bij Hembyse Archeologie.

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Er worden in deze fase geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien, maar er moet steeds een “speelruimte” tussen de theorie en de praktijk indachtig worden gehouden. Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd. In het huidige Verslag van Resultaten (deel 2 van deze archeologienota) en het Programma van Maatregelen zijn geen afwijkingen op de Code van Goede Praktijk noodzakelijk geweest.

Er is een archeologische verwachting naar archeologische sites met een (al dan niet complexe) verticale stratigrafie (“stadscontext”), maar indien tijdens de aanleg van de proefsleuven en de profielputten echter blijkt dat alsnog steentijdartefactsites aanwezig kunnen zijn, dient de methodiek aangepast te worden en moet overgeschakeld worden op een waarderend archeologisch booronderzoek, en dit conform §8.5. van de Code van Goede Praktijk.

Aan de hand van dit type booronderzoek kan de diepte, spreiding, datering en bewaringsgraad van de aangetroffen steentijdartefactsite geëvalueerd worden. Voorafgaand aan het booronderzoek dienen, op basis van het proefsleuvenonderzoek, zones worden afgebakend waarbinnen een verwachting naar steentijd bestaat en waarbinnen de boringen dienen uitgevoerd te worden.

14

Daarbij dienen deze onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- *Waar werden de steentijdartefactsites aangetroffen (xyz-coördinaten)?*
- *Wat is hun spreidingsvorm en densiteit?*
- *Welke datering kan hieraan gegeven worden?*
- *Welke bodemhorizonten/sedimenten werden aangetroffen?*
- *Is vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk? Zo ja, beschrijf de methodiek.*

In het Programma van Maatregelen voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien. Afwijkingen zijn mogelijk en soms noodzakelijk, maar elke ad hoc afwijking, bijvoorbeeld op basis van inzichten verworven *tijdens* het veldwerk, dient te worden gemotiveerd in het Verslag van Resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem.

4.5 Randvoorwaarden.

De randvoorwaarden voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek, zoals omschreven in het Programma van Maatregelen, hebben tot doel alle parameters die de kwalitatieve uitvoering van het archeologisch onderzoek in de weg kunnen staan te omschrijven.

De erkend archeoloog wordt als een volwaardige actor bij het bouwproject betrokken. Hij/zij maakt deel uit van de communicatiestromen.

Voorafgaand aan de prospectie dient het volledige terrein vrijgemaakt te worden van elke vorm van verharding. Bij het verwijderen van verharding mag echter niet dieper in de bodem gereikt worden dan noodzakelijk om de huidige verharding te verwijderen.

Dit betekent dat aanwezig muurwerk en kelders (i.e. "massieven") niet worden uitgetrokken of uitgegraven. Indien open kelders of holtes worden aangetroffen, kunnen deze indien de manoeuvreerruimte van machines dit noodzakelijk maakt, met steenslag aangevuld worden, maar deze worden bij voorkeur open gelaten, zodat archeologische waarnemingen in deze kelders of holtes mogelijk zijn (ook al gaat het om 20^e -eeuwse structuren, nvdr.).

Hierbij dient dus ook volgende opmerking gemaakt te worden: zolang er geen uitsluitel gegeven kan worden aangaande de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het projectgebied, dient het volledige terrein als een archeologische site beschouwd te worden. Concreet betekent dit dat er geen bodemingrepen mogen plaatsvinden teneinde het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief niet te vernietigen. De hoofdaannemer kan er in die optiek voor kiezen om de uitbraak van de verharding en eventuele voorbereidende werken onder toezicht van een erkend archeoloog te laten gebeuren. De erkend archeoloog, aangesteld voor het toezicht op de voorbereidende werken, wordt minimaal acht (8) werkdagen voorafgaand aan de start van de grond- en afbraakwerken op de hoogte gebracht, zodat aan de noodzakelijke administratieve verplichtingen en de noodzakelijke logistieke voorbereiding kan worden voldaan.

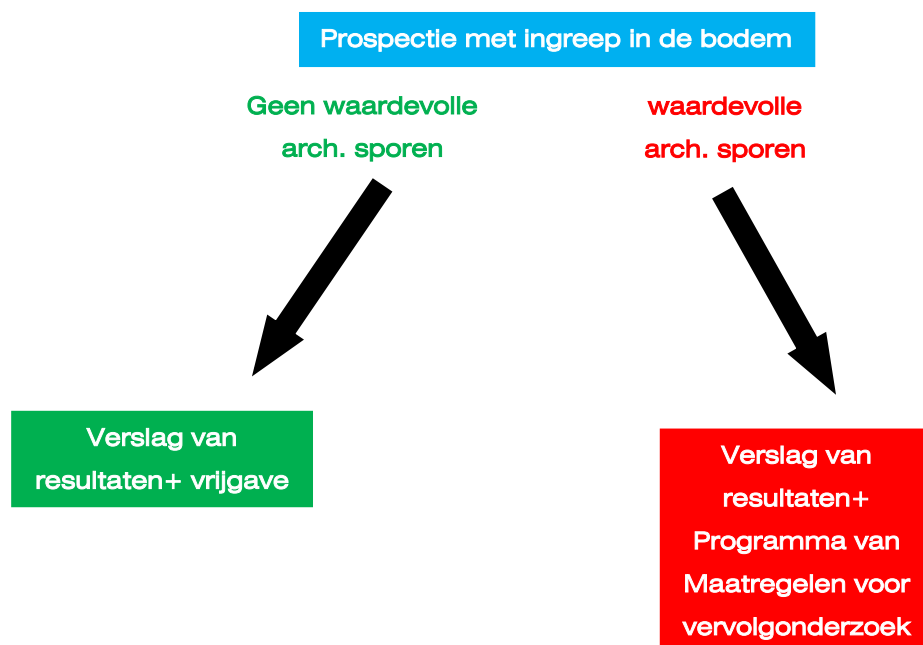
5 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande bouw van een residentieel complex met ondergrondse parking ter hoogte van Nieuwland 54 in Gent werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren.

Uit het bureauonderzoek bleek dat het onderzoeksgebied doorlopend is bewoond sinds de 16^e eeuw, waarbij deze bewoning waarschijnlijk reeds tot de 14^e eeuw teruggaat. Het onderzoeksgebied werd sinds de 14^e eeuw opgenomen binnen de derde stadsomwalling en kende daarvoor een gebruik als bleekweide. Naar aanleiding van de 14^e-eeuwse woonuitbreiding werden deze nieuw ontgonnen gronden echter stelselmatig bebouwd: vanaf dan is er sprake van bebouwing aan de straatzijde met tuintjes in het binnengebied. Later wordt het grootste deel van deze bebouwing in verschillende fasen afgebroken om plaats te maken voor een complex voor handelsactiviteiten.

Gezien de mogelijke aanwezigheid van een dik afdekkend pakket, ook gekend als een “zwarte laag”, kan niet worden uitgesloten dat ook oudere sporen en structuren worden aangetroffen. Bijgevolg is een vervolgstراتيجية bepaald teneinde eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen, te registreren en de aard en de bewaringstoestand ervan te bepalen. Concreet betekent dit dat een prospectie met ingreep in de bodem binnen de onverstoorde zones van het projectgebied moet worden uitgevoerd, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning.

Dit vooronderzoek zal toelaten het vervolgtraject te bepalen. Dat mogelijke vervolgtraject ziet er schematisch als volgt uit:

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 01	Situering van het projectgebied op het Gewestplan	digitaal
NR 36	Inplanting proefsleuvenplan	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan. ...5
Figuur 2. Inplanting proefsleuven, aanmaakschaal 1:111

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE

